

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
Факультет економіки та управління
(назва інституту, факультету, коледжу)

Кафедра фінансів
(назва кафедри, циклової комісії)

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної та
навчальної роботи

(Жильцов О.Б.)

2024 р.

ПРОГРАМА

ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

для студентів 2 курсу

спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

(шифр і назва спеціальності)

освітнього рівня

першого (бакалаврського)

(назва освітнього рівня, ОКР)

освітньої програми

072.00.01 «Фінанси і кредит»

(шифр і назва освітньої програми)

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА Код ЄДРПОУ 45307995	
Програма № <u>0923/24</u>	
Начальник відділу моніторингу якості освіти	
<u>Жильцов</u> (підпис)	(прізвище, ініціали)
«...»	20 <u>24</u> р.

Київ – 2024

Розробники:

Рамський Андрій Юрійович, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів
Нечипоренко Аліна Володимирівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів
Сулима Мар'яна Олександрівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів

Програму практики розглянуто і затверджено на засіданні кафедри фінансів
Протокол від 27.08.2024 р. № 7

Завідувач кафедри (Рамський А.Ю.)
(підпис)

Програму практики погоджено з гарантом освітньої програми (керівником освітньої програми) 072.00.01 "Фінанси і кредит"
(назва освітньої програми)

27.08.2024 р.
Керівник освітньої програми (Нечипоренко А.В.)
(підпис)

Програму практики перевірено
27.08.2024 р.
Заступник декана (Казак О.О.)
(підпис)

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) _____, «__» ____ 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ПБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) _____, «__» ____ 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ПБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) _____, «__» ____ 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ПБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) _____, «__» ____ 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ПБ)

1. Опис виробничої практики

Найменування показників	Характеристика практики за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	обов'язкова	
Загальний обсяг кредитів / годин	3 кредити / 90 годин	
Курс	2	-
Семестр	4	-
Кількість змістових компонентів з розподілом:	1	
Обсяг кредитів	3	-
Обсяг годин	90	-
Тривалість у тижнях	2	-
Форма семестрового контролю	залік	-

2. Бази практики

Орієнтовний перелік основних баз практик наведений в табл.1.

Таблиця 1

№	Назва організації
1.	АТ «Ощадбанк»
2.	АТ «Страхова компанія ARX»
3.	АТ КБ «ПРИВАТБАНК»
4.	ТОВ «АККОРДГРУП»
5.	ТОВ «Діалог-Класік»

Також студенти мають право проходити практику на підставі клопотання з свого місця роботи, якщо вони працюють за спеціальністю.

Студенти можуть проходити практику дистанційно в онлайн-режимі за деякими базами, оскільки офіційна звітність є у відкритому доступі на сайтах підприємств, організацій та установ.

3. Мета та завдання виробничої практики

Мета виробничої практики – набуття студентами умінь і навичок проведення практичних досліджень на основі теоретичних знань, одержаних впродовж вивчення обов'язкових навчальних дисциплін, та фактичної звітності підприємств (організацій, установ) для формування загальних та фахових компетентностей.

Основними **завданнями** виробничої практики є:

- закріплення теоретичних знань з фінансів і набуття умінь їхнього практичного застосування;
- практичне оволодіння методами проведення аналізу фінансової діяльності підприємства (установи, організації);
- вивчення організаційно-правових та економічних умов функціонування підприємств (установ, організацій) різних форм власності;
- організація фінансової діяльності підприємств (установ, організацій) різних форм власності;
- набуття навиків здійснення фінансово-економічних розрахунків, ознайомлення з первинними документами, які використовуються для складання фінансової звітності;
- опрацювання законодавчо-нормативних актів за основними напрямками фінансово-економічної діяльності підприємств (установ, організацій) різних форм власності і заповнення документів, що її регулюють.

У результаті проходження виробничої практики студенти повинні **знати**:

- нормативно-законодавче забезпечення роботи банків, страхових компаній, інших

- фінансових установ, підприємств;
- порядок формування та використання фінансових ресурсів підприємств (установ, організацій);
- основні методи і прийоми оцінки фінансово-економічного стану підприємства (установи, організації);
- основні питання оподаткування підприємств (установ, організацій), підходи до організації кредитування та страхування ризиків підприємств;
- склад звітності банків, страхових компаній, підприємств інших фінансових організацій.

вміти:

- розрізняти вид діяльності та форму власності підприємств (установ, організацій);
- виділяти фінансово-економічні операції у господарській діяльності підприємства;
- визначати, які ресурси потрібно мати підприємству (організації, установі) для здійснення її основної діяльності;
- оцінювати фінансово-економічну ситуацію, яка склалася на підприємстві (організації, установі) та пропонувати економічно доцільний варіант вирішення проблеми;
- здійснювати аналіз організації праці на підприємстві (організації, установі) та ефективність організаційної структури;
- планувати роботу і проводити конкретні заходи щодо поліпшення економічного стану підприємств (організацій, установ);
- узагальнювати знання та навички, набуті під час проходження практики;
- застосовувати сучасні інформаційні та комп'ютерні технології.

Загальні компетентності

ЗК-2 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК-3 Здатність планувати та управляти часом.

ЗК-5 Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.

ЗК-6 Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК-7 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК-8 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-9 Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК-10 Здатність працювати у команді.

ЗК-11 Здатність спілкуватися з представниками інших професій груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань / видів економічної діяльності).

ЗК-12 Здатність працювати автономно.

ЗК-14 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства та основи розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Фахові компетентності

ФК-2 Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.

ФК-3 Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

ФК-5 Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку.

ФК-6 Здатність застосовувати сучасне інформаційне та програмне забезпечення для отримання та обробки даних у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ФК-7 Здатність складати та аналізувати фінансову звітність.

ФК-8 Здатність виконувати контрольні функції у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ФК-9 Здатність здійснювати ефективні комунікації.

ФК-10 Здатність визначити, обґрунтовувати та брати відповідальність на професійні рішення.

ФК-11 Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

Результати навчання за виробничою практикою

ПР-2 Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем.

ПР-3 Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування.

ПР-5 Визначати особливості функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.

ПР-6 Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

ПР-7 Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення фінансових задач.

ПР-8 Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПР-10 Формувати та аналізувати фінансову звітність та правильно інтерпретувати отриману інформацію.

ПР-12 Володіти методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПР-13 Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у фінансовій сфері діяльності.

ПР-17 Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПР-18 Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку.

ПР-19 Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.

ПР-20 Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.

ПР-21 Виконувати функціональні обов'язки в групі, пропонувати обґрунтовані фінансові рішення.

ПР-23 Визначати досягнення та ідентифікувати цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

Для організації виробничої практики здійснюється:

- розподіл студентів за базами практики;
- розробка і затвердження програми практики;
- розробка і затвердження форм звітної документації;
- проходження студентами виробничої практики на базах практики;
- складання та захист Звіту про проходження виробничої практики в Університеті.

4. Структура та програма практики

Етапи проходження практики та види діяльності студентів	Обсяг, год.
Етап 1. Організація проходження виробничої практики:	8
<i>Участь в установчій конференції</i>	2
<i>Ознайомлення з базою практики</i>	6
Етап 2. Організація фінансової роботи на базі практики	24
Етап 3. Аналіз господарської та фінансової діяльності	40
Етап 4. Узагальнення виявлених проблем на об'єкті обстеження і визначення напрямків їх вирішення.	10
Етап 5. Підготовка до захисту і захист звітних матеріалів про проходження практики	8
Усього	90

* - відповідно до завдань, вказаних у програмі виробничої практики залежно від організаційної форми, форми власності та виду діяльності бази практики.

5. Програма виробничої практики

Етап 1. Організація проходження виробничої практики

1. Установча конференція.

Ознайомлення з метою і завданнями виробничої практики. Знайомство з керівником практики. Отримання методичних рекомендацій та індивідуальних завдань.

2. Ознайомлення з базою практики.

Прибуття на базу практики. Проходження інструктажу із дотримання правил безпеки. Знайомство із керівником виробничої практики на базі практики. Узгодження режиму роботи та порядку проходження виробничої практики. Ознайомлення з базою практики та відображення у Звіті з виробничої практики короткої інформації про історію створення та розвитку обраної бази виробничої практики (банківської установи, страхової компанії, інвестиційного фонду, підприємства, організації або установи): вид діяльності, місія, форма власності, основні напрями діяльності, юридична адреса, історія створення та сучасний розвиток.

Етап 2. Організація фінансової роботи на базі практики

(суб'єкті господарювання всіх форм власності, банківській установі, страховій компанії, підприємстві, установі, організації)

3. Характеристика бази практики як суб'єкта господарювання.

1. Напрями і види діяльності.
2. Нормативно-законодавча база функціонування.

4. Структура управління.

1. Структура управління (банком, страховою компанією, інвестиційним фондом, підприємством, організацією, установою): засоби оргтехніки, що використовуються в автоматизованій системі управління (АСУП), її економічна ефективність.

2. Трудовий колектив, аналіз його структури, чисельності, його участь в управлінні. В залежності від бази практики рекомендується здійснювати наступний аналіз інформації.

Суб'єкти господарювання всіх форм власності

Організаційно-економічна характеристика підприємства: організаційна структура суб'єкта господарювання; мета діяльності, види діяльності та їх частку у загальному обсязі; характеристика виробничого процесу, методи його організації; основні економічні показники діяльності суб'єкта господарювання; аналіз галузевих статистичних звітів.

Банківські установи

Організаційно-економічна характеристика банківської установи: організаційна структура установи; мета діяльності, види діяльності установи та їх частка у загальному обсязі; основні економічні і фінансові показники діяльності установи; аналіз галузевих статистичних звітів.

Страхові компанії

Організаційно-економічна характеристика компанії: організаційна структура компанії; мета діяльності, види діяльності та їх частку в загальному обсязі; основні економічні і фінансові показники діяльності компанії; аналіз галузевих статистичних звітів.

Державні установи та організації

1. Організаційно-економічна характеристика установи (організації): організаційна структура установи (організації); мета діяльності, види діяльності та їх частку у загальному обсязі; характеристика виробничого процесу, методи його організації; основні економічні і фінансові показники діяльності установи (організації); аналіз галузевих статистичних звітів.

2. Організація праці працівників в державній установи (організації): принципи формування складу працівників апарату управління; категорії працівників, які представляють кадри апарату управління; види діяльності та зміст управлінської праці; організація робочого місця і створення відповідних умов праці; організація діловодства.

Етап 3. Аналіз господарської та фінансової діяльності

На основі аналізу звітності за два останніх роки бази практики (суб'єкту господарювання всіх форм власності, банківській установі, страховій компанії, підприємстві, установі, організації) потрібно здійснити аналіз господарської та фінансової діяльності. Проаналізувати структуру балансу за два останні роки, активи та їх джерела, пасиви та їх характеристику. Особливу увагу звернути на динаміку дебіторської та кредиторської заборгованостей, обсяги кредитування, фінансовий результат діяльності (прибуток або збиток), види податків, що сплачуються (розрахунок, пільги, терміни оплати та ін.). Результати проведеного аналізу оформити у вигляді таблиць.

В залежності від баз практики при проведенні аналізу звернути увагу на наступні питання.

Суб'єкти господарювання всіх форм власності

1. Аналіз виробничих запасів ресурсів підприємства та джерел фінансування: аналіз забезпеченості персоналом та використання робочого часу; аналіз основних активів підприємства; аналіз оборотних активів підприємства; аналіз джерел фінансування підприємства.

2. Аналіз фінансових результатів та рентабельності діяльності підприємства: аналіз витрат на виробництво, собівартості виробництва і реалізації продукції; оцінка фінансових результатів діяльності підприємства; аналіз відносних показників прибутковості діяльності підприємства.

Банківські установи

1. Аналіз активів банківської установи: аналіз динаміки та структури активів; продуктивні і непродуктивні активи; частка та структура робочих активів; частка та динаміка капіталізованих активів.

2. Аналіз пасивів банківської установи: склад, структура та динаміка зобов'язань; склад, структура та динаміка власного капіталу.

3. Аналіз фінансових результатів і рентабельності банку: аналіз доходів і витрат банку; аналіз банківського прибутку; аналіз відносних показників прибутковості роботи банку.

Страхові компанії

1. Страхові премії та страхові виплати: динаміка страхових платежів динаміка та структура валових страхових премій; динаміка та структура чистих страхових премій витрати на перестраховування; виплати компенсовані перестраховиками; страхові виплати за видами

страхування; рівень та структура валових страхових виплат; рівень та структура чистих страхових виплат.

2. Активи страхової компанії та сформовані страхові резерви: обсяги та динаміка активів страхової компанії; аналіз сформованих страхових резервів; розміщення страхових резервів, аналіз інвестиційної діяльності страхової організації; показники, які характеризують загальні фінансові результати діяльності.

3. Аналіз результатів фінансової діяльності страхової компанії: аналіз доходів страхової компанії; аналіз прибутку страхової компанії; аналіз рентабельності страхової компанії.

Державні установи та організації

1. Оцінка фінансового забезпечення державної установи (організації): аналіз майна та джерел його формування; аналіз кошторису витрат державної установи; аналіз державних закупівель державної установи.

2. Ефективність роботи відділу або установи (організації): шляхи покращення взаємодії державних установ; методи визначення ефективності роботи відділу або установи (організації); аналіз розміру надходження коштів до державного бюджету; покращення показників роботи установи (організації); акумуляція фінансових ресурсів держави.

Етап 4. Узагальнення виявлених проблем на об'єкті обстеження і визначення напрямків їх вирішення.

Узагальнення зібраного матеріалу на основі виконаного аналізу та виявлення недоліків у фінансовій діяльності бази практики (суб'єкту господарювання всіх форм власності, банківській установі, страховій компанії, підприємстві, установі, організації), даних фінансових інститутів і розробка пропозицій по усуненню цих недоліків з метою фінансово-економічного оздоровлення.

Суб'єкти господарювання всіх форм власності

Шляхи покращення економічних і фінансових результатів діяльності суб'єкта господарювання: заходи оптимізації організаційної структури; обґрунтування розширення видів діяльності суб'єкта господарювання.

Банківські установи

Шляхи покращення результатів діяльності банківської установи:

- заходи оптимізації організаційної структури банківської установи;
- обґрунтування розширення видів діяльності банківської установи;
- шляхи зменшення витрат та покращення фінансових результатів діяльності банківської установи.

Страхові компанії

Шляхи покращення результатів діяльності страхової компанії: заходи оптимізації організаційної структури; обґрунтування розширення видів діяльності страхової компанії; покращення організації діяльності; шляхи зменшення витрат та покращення фінансових результатів діяльності страхової компанії.

Державні установи та організації

Шляхи покращення результатів діяльності установи (організації):

- заходи оптимізації організаційної структури;
- обґрунтування розширення видів діяльності установи (організації)
- шляхи покращення організації діяльності.

Етап 5. Оформлення документації практики. Підсумкова звітна конференція.

Щоденник виробничої практики. Звіт про проходження виробничої практики.

Доповідь студента-практиканта на підсумковій звітній конференції з презентацією результатів проходження практики, обміну щодо особливостей проходження практики на різних базах практики та особливими враженнями щодо набуття практичного досвіду.

6. Зміст практики

Для організації виробничої практики здійснюється:

- розподіл студентів за базами практики;
- розробка і затвердження програми практики;
- розробка і затвердження форм звітної документації;
- проходження студентами виробничої практики на базах практики;
- складання та захист Звіту про проходження виробничої практики в Університеті.

Бази практики

Виробнича практика для студентів 2 курсу спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» проводиться у банках, страхових компаніях, підприємствах, установах та в організаціях, з якими укладено Договір про співпрацю і, зокрема, про проходження практики студентами.

Організація та керівництво практикою

Відповідальність за організацію і проведення виробничої практики несе кафедра фінансів, а також посадові особи, що відповідають за проведення практики і призначені керівництвом Університету та Факультету.

Загальне організаційне керівництво практикою здійснює кафедра фінансів, а безпосереднє навчально-методичне керівництво практикою кожного студента – керівник практики від Університету, призначений кафедрою і затверджений Факультетом.

Перед початком практики кафедра фінансів проводить організаційні збори, де студенти ознайомлюються з керівником виробничої практики від університету, їм пояснюють мету і завдання практики, загальні питання стосовно її проведення; оголошується тривалість практики, терміни і порядок складання звітів; проводиться інструктаж з охорони праці та техніки безпеки.

Завідувач кафедри фінансів і викладач, відповідальний за організацію і проведення практики на кафедрі:

- здійснюють організаційне керівництво виробничою практикою студентів і контроль за її проведенням;
- організують на кафедрі практику студентів відповідно до положення про практику;
- призначають керівників виробничої практики студентів;
- забезпечують студентів необхідною навчально-методичною документацією з питань практики;
- готують і проводять організаційні збори студентів перед початком виробничої практики;
- організують прийом і захист звітів про проходження виробничої практики;
- після закінчення виробничої практики готують звіт про її підсумки;
- організують на кафедрі збереження звітів і щоденників студентів з практики;
- здійснюють контроль виконання студентами правил внутрішнього трудового розпорядку на базі практики;
- забезпечують методичне керівництво роботою студентів щодо написання звітів про проходження практики, аналізу зібраних матеріалів;
- перевіряють звіти і щоденники студентів після завершення практики, складають відгуки про їх роботу;
- готують і проводять підсумкову конференцію студентів після закінчення практики;
- подають завідувачу кафедри письмовий звіт про проведення практики із зауваженнями і пропозиціями щодо удосконалення проведення практики студентів.

Обов'язки студентів під час проходження практики

Під час проходження практики студенти зобов'язані:

- прийняти участь в організаційних заходах перед початком практики, одержати необхідну документацію з проходження виробничої практики, індивідуальне завдання, консультації щодо оформлення всіх необхідних документів;
- дотримуватись правил внутрішнього трудового розпорядку, вимог трудового

- законодавства, передбачених для працівників бази практики;
- вивчити і суворо дотримуватись правил охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії;
 - регулярно спілкуватись з керівником практики від університету, виконувати його розпорядження та рекомендації;
 - у повному обсязі виконати всі завдання, передбачені програмою практики і завдання керівника практики від університету;
 - вести щоденник встановленої форми, в якому записувати виконану роботу;
 - написати, оформити та захистити звіт про проходження практики.

Проведення практики

При проходженні виробничої практики студент повинен дотримуватися правил внутрішнього трудового розпорядку і техніки безпеки. Під час проходження виробничої практики студенти закріплюють одержані теоретичні знання з фінансової діяльності банку, страхової компанії або підприємства (організації, установи), зокрема: формування, розподіл та використання грошових надходжень і прибутку; фінансування і кредитування основної діяльності, складання фінансового плану, інвестування, аналіз ефективності діяльності за звітністю. Вивчають тенденції розвитку фінансової і економічної діяльності бази практики. В період проходження виробничої практики здійснюється збір необхідних звітних даних для написання звіту про проходження практики та здійснення наукових досліджень.

Форми і методи контролю

Під час проходження студентами виробничої практики на кафедрі використовується система поточного та підсумкового контролю виконання окремих розділів та усієї програми практики. Робота студентів контролюється керівниками практики від університету.

Керівники проводять контроль за відвідуванням студентами баз практики, дотриманням ними режиму роботи, а також проходження практики підтверджується підписом керівника практики щоденно. Перевіряються поточні записи із виконаних питань програми, а також підсумковий звіт з практики.

7. Вимоги до звіту про практику

Студенти складають звіт про проходження практики на основі зібраного під час практики фактичного матеріалу, здобутих знань та обсягу виконаних робіт відповідно до затвердженої програми.

Звіт виконується, базуючись на зібраних і систематизованих фактичних даних бази практики.

Структура звіту про проходження практики:

- щоденник про проходження виробничої практики (Додаток А);
- титульний аркуш звіту з проходження виробничої практики (Додаток Б);
- зміст;
- вступ;
- основна частина;
- висновки;
- список використаних джерел (Додаток В);
- додатки.

Основна частина складається з 3 частин.

У першій частині «Звіту з виробничої практики» наводиться характеристика бази практики (суб'єкту господарювання всіх форм власності, банківської установи, страхової компанії, підприємства, установа, організації). Зокрема, історія створення та сучасного розвитку підприємства, вид діяльності, місце розташування, організаційна структура (схема), структура управління, номенклатура продукції (для підприємств).

У другій частині «Звіту з виробничої практики» проводиться аналіз господарської та фінансової діяльності підприємства. Розрахунково-аналітична частина Звіту повинна

складатися з двох або трьох підрозділів і вміщувати заповнені первинні та зведені фінансові документи, таблиці, схеми, відповідні фінансові розрахунки; аналіз та оцінку економічних і фінансових показників діяльності та порядок складання фінансової звітності підприємства. Студент може посилатися на первинні та зведені фінансові документи, нормативно-інструктивні матеріали при викладенні методик, але не допускається у звіті їх прямий переказ. Документи звітності, які було використано для проведення аналізу, наводяться у повному обсязі у Додатках до «Звіту з виробничої практики».

У *третьій частині* «Звіту з виробничої практики» наводяться пропозиції щодо покращення роботи бази практики (суб'єкту господарювання всіх форм власності, банківської установи, страхової компанії, підприємства, установи, організації), її фінансової діяльності, окремі заходи щодо підвищення рівня прибутковості та рентабельності, зниження витрат, пропозиції щодо організаційних змін (за необхідності). Запропоновані заходи підкріплюються розрахунками.

Висновки містять короткі узагальнення викладеного та оцінку отриманих результатів розрахунково-аналітичної роботи у звіті матеріалу.

Список використаних джерел. Оформлюється за Національним стандартом України ДСТУ 8302:2015 (Додаток В).

У *додатках* вміщують матеріал, необхідний для роботи, але включення його до основної частини звіту не є доцільним, наприклад, фінансові, статистичні та податкові документи тощо. Додатки до звіту позначаються великою літерою, у порядку посилання на них у тексті звіту.

Кожен додаток повинен починатися з нової сторінки і мати заголовок Додаток А, Додаток Б, Додаток В і т.д.

Текст роботи має бути виконаний за допомогою комп'ютерної техніки на одній сторінці аркуша білого папера формату А4 (210x297 мм) або написаний чітким розбірливим почерком (без виправлень). За машинописного способу виконання звіт друкують через півтора інтервалу, шрифт – Times New Roman, розмір шрифту – 14 pt. Текст слід друкувати, дотримуючись таких розмірів полів: верхнє і нижнє – 20 мм, лівє – 30 мм, правє – 15 мм.

На останньому етапі відбувається захист звіту про виробничу практику. Під час захисту студенту необхідно показати здобуті знання і вміння, застосувати їх під час відповіді на питання.

Звіт про проходження виробничої практики повинен бути виконаний і оформлений із дотриманням усіх технічних вимог до наукових робіт, викладених у ДСТУ 3008:2015 — Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення.

Обсяг Звіту з виробничої практики не повинен перевищувати 30-35 сторінок друкованого тексту (до Списку використаних джерел).

8. Критерії оцінювання

Виробнича практика студентів завершується диференційованим заліком. Студент звітує перед комісією про виконання програми практики і подає звітну документацію. За результатами проходження практики студентам виставляється оцінка, яка охоплює всі напрямки діяльності студента під час практики.

При оцінюванні результатів виробничої практики враховуються такі показники:

- організованість, дисциплінованість і добросовісне ставлення до роботи студента-практиканта; його ініціативність і творчість;
- повнота виконання програми практики та індивідуального завдання;
- якість оформлення документації з виробничої практики;
- своєчасність здачі документації;
- відповіді студента на поставлені запитання.

Критерії оцінювання

№ з/п	Тема	Бали
1.	Загальне знайомство з базою практики та складання індивідуального плану проходження виробничої практики.	0-5
2.	Вивчення організації профільної діяльності бази практики (суб'єкту господарювання всіх форм власності, банківської установи, страхової компанії, підприємства, установа, організації). 1. Описати основні види діяльності. 2. Ознайомитися з організаційною структурою. 4. Ознайомитися з рухом інформаційних потоків і документообігом на підприємстві	0-10
3.	Організаційно-економічна характеристика бази практики, особливості виду діяльності. 1. Характеристика статусу (термін створення, форма власності, організаційно - правова форма господарювання, ступінь самостійності, місія, права та обов'язки, сфера діяльності, дотримання вимог щодо державної реєстрації та діяльності тощо). 2. Характеристика фінансової діяльності.	0-15
4.	Аналіз фінансово-економічної діяльності за останні 2 роки	0-20
5.	Розробка пропозицій щодо покращення фінансового стану бази практики (суб'єкту господарювання всіх форм власності, банківської установи, страхової компанії, підприємства, установа, організації).	0-20
6.	Складання звіту	0-10
7.	Захист звіту	0-20
8.	Всього	100

Шкала відповідності оцінок

90 – 100	A
82-89	B
75-81	C
69-74	D
60-68	E
35-59	FX
1-34	F

Рекомендована література

Основна (базова)

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України, 1996. №30. ст. 141.
2. Бюджетний кодекс України // Відомості Верховної Ради України, 2010, № 50-51, ст. 572
3. Господарський кодекс України // Відомості Верховної Ради України, 2003, № 18, № 19-20, № 21-22, ст.144
4. Податковий кодекс України // Відомості Верховної Ради України. 2011, № 13-14, № 15-16, № 17, ст.112.
5. Закон України «Про господарські товариства» від 19.09.1991 № 1576-XII // Відомості Верховної Ради України, 1991, № 49, ст.682.
6. Закон України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» 26.01.1993 № 2939-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-12#Text>
7. Закон України «Про страхування» від 18.11.2021 № 1909-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text>
8. Закон України «Про державне регулювання ринків капіталу та організованих товарних ринків» від 30.10.1996. №448/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/448/96-%D0%B2%D1%80#Text>
9. Закон України "Про Національний банк України" від 20 травня 1999 р. // Відомості Верховної Ради України, 1999, № 29, ст.238.
10. Закон України "Про банки і банківську діяльність" від 17 січня 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. 2001, № 5-6, ст.30.
11. Закон України «Про фінансові послуги та фінансові компанії» від 14.12.2021 №1953-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1953-20#Text>
12. Закон України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» : Закон України від 23 лютого 2006 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>

Допоміжна

1. Банківська система : підручник / М. Крупка, Є. Андрущак, Н. Пайтра та ін. ; за ред. д-ра екон. наук, проф. М. Крупки. 2-ге вид., переробл. і доповн. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2023. 524 с.
2. Банківські операції : навч. посіб. / Ушакова О. А. ; Нац. ун-т вод. госп-ва та природокористування, Відокремл. структур. підрозділ "Рівнен. фах. техн. коледж Нац. ун-ту вод. госп-ва та природокористування. Рівне : НУВГП, 2021. 226 с.
3. Баранова В. Г. Ефективний механізм страхування: методичні підходи до оцінювання. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2021. № 1. С. 127-134
4. Барна М.Ю., Руцишин Н.М. Розвиток банківської системи України у контексті державної політики відновлення економічного зростання : монографія. Львів : Растр-7, 2022. 407 с.
5. Бондаренко П., Бондаренко В., Захаренко О. Особливості управління та формування фінансового результату банку. *Підприємництво та інновації*. 2020. №12. С.174–179.
6. Братюк В. Сучасний стан страхового ринку в Україні. *Таврійський науковий вісник. Серія : Економіка*. 2022. № 12. С. 37–45.
7. Волощук М. Г., Матьола І. І., Карабін Т. О., Білаш О. В. Становлення та розвиток податкової системи України: монографія. Ужгород: В-тво Олександрри Гаркуші, 2021. 172 с.
8. Грошово-кредитна політика НБУ : навч. посіб. для студентів ден. та заоч. форми навчання спец. 072 "Фінанси, банківська справа та страхування" / Ю. М. Бездітко, О. М. Посаднева ; Херсон. нац. техн. ун-т, Каф. "Фінансів, банк. справи та страхування". Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 189 с.

9. Державний фінансовий контроль : підручник / О. А. Шевчук ; Ун-т держ. фіск. служби України. Ірпінь : Ун-т ДФС України, 2020. 431 с
10. Долінський Л. Фінансовий ризик-менеджмент : навчально-методичний посібник. Київ : НаУКМА, 2022. 132 с.
11. Економіка банку : навч. посіб. / Мещеряков А. А. ; Ун-т митної справи та фінансів. Дніпро : УМСФ, 2020. 182 с
12. Журавка О. С., Кожушко І. О., Рябушка Л. Б. Процес управління страховим портфелем страхової компанії. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. 2023. №9. <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-9-08-02>
13. Задорожний З.-М. В., Омецінська І. Я., Богуцька Л.Т. Управлінський облік : приклади, задачі, тести : навч. посіб. 2-ге доповн. і перероб. Тернопіль: ЗУНУ, 2020. 211 с.
14. Ковова І., Шпирко О., Ківало Д. Фінансове управління в страхових компаніях. *Збірник наукових праць ДУІТ*. 2023. Вип. 54. С. 43–52.
15. Кужелев М.О., Федина В.В., Щербина В.Ю. Напрями зміцнення фінансової безпеки підприємства в умовах економічної нестабільності. *Економіка і управління*. 2022. №2. С. 73–78.
16. Лопатовська О. , Пономарьова К. Сучасна методика аналізу ліквідності та платоспроможності підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2022. № 5, Том 1. С.221-228.
17. Мавлева Д., Лиса О. Удосконалення управління фінансовими ресурсами з метою підвищення результативності діяльності підприємства. *Економіка та суспільство*. 2023. №56. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-52>
18. Мельник Т. А., Сибірцев В. В. Страхування : навчальний посібник. Кропивницький: ПП «Ексклюзив Систем», 2022. 307 с.
19. Пілецька С. Т., Васюткіна Н. В., Білоус Н. П. Теоретичні аспекти управління фінансовим потенціалом підприємства в умовах економіки знань. *Бізнес Інформ*. 2024. №1. С. 241–248.
20. Ринок цінних паперів в питаннях та відповідях навч. Посібник/ Рамський А.Ю., Жукова Ю.М., Обушний С.М. К. ун-т ім. Б.Грінченка. 2021. 228 с.
21. Руцишин Н. М., Пелех О. Р., Козак А. Р., Криворучко Н. М. Сучасний стан банківської системи України та перспективи її розвитку. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки*. 2024. №75. С.27-36.
22. Слав'юк Н. Р., Глушенко С.В. Ринок фінансових послуг : навч. посіб. Київ : НаУКМА, 2022. 206 с.
23. Стойко О. Я., Дема Д. І. Фінанси : підручник / за ред. О. Я. Стойка. 2-ге вид. перероб. і доп. Житомир : Поліський університет, 2024. 317 с.
24. Бондар М.І., Єршова Н.Ю. Стратегічний управлінський облік ризиків: теоретичні та практичні аспекти. *Фінанси України*. 2019. № 2. С. 69-81.
25. Татарин Н. Б., Половко Д.М. Фінансовий ринок України: аналіз сучасного стану, загрози, проблеми та перспективи. *Галицький економічний вісник*. 2023. Т.83. №4. С.78–88.
26. Томнюк Т. Л. Податкова система: навчальний посібник. Чернівці: ЧТЕІ ДТЕУ, 2022. 324 с.
27. Фінанси підприємств : підручник / В. В. Сокурєнко, Д. В. Швець, С. М. Бортник, С. О. Ткаченко ; за заг. ред. В. В. Сокурєнка. 2-ге вид., допов. та перероб. Харків : ХНУВС, 2022. 292 с.
28. Фінанси страхових організацій : у схемах і таблицях : навч. посібник / укл.: М.П. Федишин, Л.В. Попова, С.С. Кучерівська. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. 2023. 228 с.
29. Фінансовий ринок : навч. посіб. / Н. В. Трусова та ін. ; Тавр. держ. агротехнол. ун-т ім. Дмитра Моторного. Мелітополь : Вид. будинок ММД, 2021. 235 с
30. Шара Є.Ю. Бухгалтерський фінансовий та податковий облік: навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 422 с.

ДОДАТКИ

Щоденник виробничої практики студента

**КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ
КАФЕДРА ФІНАНСІВ**

ЩОДЕННИК ПРАКТИКИ

Студента _____
(прізвище, ім'я та по батькові)

Курс II (другий) група _____

спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

Освітній рівень «перший (бакалаврський)»

Студент _____

(прізвище, ім'я та по батькові)

направляється на _____ практику в

(вид практики)

(назва бази практики)

Термін практики: з _____ по _____ 20__ р.

Керівник практики від університету _____

(посада, прізвище, ім'я та по батькові)

Керівник практики від бази практики _____

(посада, прізвище, ім'я та по батькові)

Прибув (ла) на базу практики

печатка _____ “ _____ ” _____ 20__ р.

(посада, прізвище, ініціали)

(підпис)

Вибув (ла) з бази практики

печатка _____ “ _____ ” _____ 20__ р.

(посада, прізвище, ініціали)

(підпис)

Календарний графік проходження виробничої практики

№ з/п	Установа (організація), опис практичної роботи	Дата	Підпис керівника від бази практики
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			
11			

Відгук керівника від бази практики про роботу студента

ПІБ студента повністю

1. Актуальність і практичне значення виконуваної роботи

2. Позитивні сторони у роботі

3. Недоліки або дискусійні питання у роботі

4. Якість та повнота оформлення звіту з виробничої практики

5. Оцінка особистих якостей студента та отриманих практичних навичок

6. Загальна оцінка практики

Керівник від бази практики

(посада)

(підпис)

(прізвище, ім'я, по батькові)

(дата)

печатка

**КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ
КАФЕДРА ФІНАНСІВ**

ЗВІТ

про проходження виробничої практики

студента _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

групи _____

спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

Освітній рівень «перший (бакалаврський)»

База практики _____
(повна назва)

Керівник практики від бази практики _____
(посада, прізвище, ініціали)

Керівник практики від університету _____
(посада, прізвище, ініціали)

Звіт захищений з оцінкою _____
(оцінка) (підпис керівника практики від університету)

« ____ » _____ 20__ р.

ПРИКЛАДИ
ОФОРМЛЕННЯ БІБЛІОГРАФІЧНОГО
ОПISУ У СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ
ДЖЕРЕЛ з урахуванням Національного
стандарту України ДСТУ 8302:2015

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги: Один автор	Бичківський О. О. Міжнародне приватне право: конспект лекцій. Запоріжжя: ЗНУ, 2015. 82 с.
Два автори	Аванесова Н. Е., Марченко О. В. Стратегічне управління підприємством та сучасним містом: теоретико-методичні засади: монографія. Харків: Щедра садиба плюс, 2015. 196 с.
Три автори	Аніловська Г. Я., Марушко Н. С., Стоколоса Т. М. Інформаційні системи і технології у фінансах: навч. посіб. Львів: Магнолія 2006, 2015. 312 с.
Чотири і більше авторів	Бікулов Д. Т, Чкан А. С., Олійник О. М., Маркова С. В. Менеджмент: навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 360 с.
Автор(и) та редактор(и)/упорядники	Березенко В. В. PR як сфера наукового знання: монографія / за заг. наук. ред. В. М. Манакіна. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 362 с.
Без автора	Міжнародні економічні відносини: навч. посіб. / за ред.: С. О. Якубовського, Ю. О. Ніколаєва. Одеса : ОНУ, 2015. 306 с.
Багатотомні видання	Енциклопедія Сучасної України / редкол.: І. М. Дзюба та ін. Київ : САМ, 2016. Т. 17. 712 с.
Автореферати дисертацій	Бондар О. Г. Земля як об'єкт права власності за земельним законодавством України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.06. Київ, 2005. 20 с.
Дисертації	Ісаєва О.В. Оцінка діяльності держави на фінансовому ринку України: дис. ... канд. екон. наук: 08.00.08. Суми, 2014. 280 с.
Законодавчі та нормативні документи	Конституція України: офіц. текст. Київ : КМ, 2013. 96 с. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. <i>Голос України</i> . 2017. 27 верес. (№ 178-179). С. 10–22.
Архівні документи	Лист Голови Співки «Чорнобиль» Г. Ф. Лепіна на ім'я Голови Ради Міністрів УРСР В. А. Масола щодо реєстрації Статуту Співки та сторінки Статуту. 14 грудня 1989 р. <i>ЩДАГО України</i> (Центр. держ. архів громад. об'єднань України). Ф. 1. Оп. 32. Спр. 2612. Арк. 63, 64 зв., 71.
Патенти	Люмінісцентний матеріал: пат. 25742 Україна: МПК6 C09K11/00, G01T1/28, G21H3/00. № 200701472; заявл. 12.02.07; опубл. 27.08.07, Бюл. № 13. 4 с.
Препринти	Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль : Ін-т з проблем безпеки АЕС НАН України, 2006. 7, [1] с. (Препринт. НАН України, Ін-т проблем безпеки АЕС; 06-1).

Продовження Додатку В

Стандарти	ДСТУ 7152:2010. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. [Чинний від 2010-02-18]. Вид. офіц. Київ, 2010. 16 с. (Інформація та документація).
Каталоги	Історико-правова спадщина України : кат. вист. / Харків. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка; уклад.: Л. І. Романова, О. В. Земляніщина. Харків, 1996. 64 с.
Бібліографічні показники	Боротьба з корупцією: нагальна проблема сучасності : бібліогр. покажч. Вип. 2 / уклад.: О. В. Левчук, відп. за вип. Н. М. Чала ; Запорізький національний університет. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 60 с.
Частина видання: книги	Алексеев В. М. Правовий статус людини та його реалізація у взаємовідносинах держави та суспільства в державному управлінні в Україні. <i>Теоретичні засади взаємовідносин держави та суспільства в управлінні</i> : монографія. Чернівці, 2012. С. 151–169.
Частина видання: матеріалів конференцій (тези, доповіді)	Сосновська О.О., Мисюра А. Ю. Аналіз позитивних та негативних тенденцій податкової реформи в Україні. <i>Теоретична та практична концептуалізація розвитку фінансово-кредитних механізмів в умовах нової соціально-економічної реальності</i> : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, Національний університет ДПС України, Навчально-науковий інститут фінансів, банківської справи., м. Ірпінь, 25 березня 2016 р., С. 535-537.
Частина видання: довідкового видання	Кучеренко І. М. Право державної власності. <i>Великий енциклопедичний юридичний словник</i> / ред. Ю. С. Шемшученко. Київ, 2007. С. 673.
Частина видання: продовжуваного видання	Коломоець Т. О. Оцінні поняття в адміністративному законодавстві України: реалії та перспективи формулювання їх застосування. <i>Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки</i> . Запоріжжя, 2017. № 1. С. 36–46.
Частина видання: періодичного видання (журналу, газети)	Кулініч О. О. Право на освіту в системі конституційних прав людини і громадянина та його гарантії. <i>Часопис Київського університету права</i> . 2007. № 4. С. 88–92.
Електронні ресурси	Влада очима історії : фотовиставка. URL: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/photogallery/gallery?galleryId=15725757& (дата звернення: 15.11.2023).